

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . Din 50.— mesečno . . . . Din 5.—
za pol leta . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravništvo: **Ljubljana, Breg 12.**

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

I. M.:

Boj proti korupciji.

Vlada je nedavno razpravljala o zakonu proti korupciji v ministrskem svetu. V zvezi s predlogom tega zakona hoče vlada predložiti narodni skupščini, kakor napoveduje vladno časopisje, tudi obtožnice proti nekaterim bivšim radikalnim ministrom. Na drugi strani pa pripravljajo tudi opozicijske obtožnice proti bivšim in sedanjim ministrom sedanjih vladnih strank. Kakor kažejo znamenja, bo ob sklicanju narodne skupščine torej došlo do velikega obračunavanja o gospodarstvu očetov domovine pri državnih koristih.

Reči moramo, da se nam zdi popolnoma prav, ako pride do obračunavanja, ker je pričakovati, da bomo morebiti ob tej priliki dobili jasno sliko, v koliko se je zajedla v naše javno življenje in v državno upravo korupcija, ki se ji po vojni tudi druge v ugodnejših razmerah obstoječe države niso mogle izogniti.

O korupciji in njenih različnih vzrokih se je pri nas že mnogo pisalo in še več govorilo, do dna stvar pa se nikdar ni prišlo, ker se pojavi korupcije niso obravnavali in pobijali s stališča splošnosti, pač pa s politično-strankarskega stališča. Vsaka stranka je videla slučaj korupcije le pri nasprotniku, v lastnih vrstah pa ne, in radi lastnega ugleda ter mogoče tudi gmotne koristi je tudi vsaka stranka branila do skrajnosti svoje pristaje, ki so bili osumljeni koruptnih dejanj. Prišlo je na ta način dostikrat celo do tega, da so se slučaj korupcije obojestransko tolerirali.

Ako bi bila resna volja političnih voditeljev, odpraviti korupcijo iz našega javnega življenja, bi pri obstoječih določbah kazenskega zakonika o zlorabi uradne oblasti itd. bilo pač mogoče, da se postavijo krive osebe pred sodišče in eksemplarčno kaznujejo ter bi ne bilo treba po šestih letih obstoja naše države kovati šele poseben zakon za pobijanje korupcije. Te resne volje voditelji političnih strank doslej niso pokazali in zato je tudi upravičen dvom, ali bo novi zakon proti korupciji res prinesel one dobrote, ki nam jih vladne stranke napovedujejo.

Kljub temu moramo pozdravljati vsako odredbo, ki se ukrene za pobijanje korupcije, če tudi vemo, da izhaja veliko bolj iz političnih in strankarskih nagibov, kakor pa iz resnega stremljenja uvesti v našo državno upravo pravi red in zakonitost. Mi si od novega zakona za pobijanje korupcije ravnomo vsled navedenega ne ometamo mnogo. Toda razprava v narodni skupščini o tem zakonu nam bo vsakakor prinesla nekoliko jasnosti v zakulisno delovanje krmilarjev države. Kar je tudi nekaj vredno. Nekaj bo, četudi ne mnogo.

Odkrito povemo, da v odpravo korupcije ne verujemo. Korupcija

je živela, predno se je ustvarila država SHS in bo živela, dokler bo kaj ljudi na svetu. Razlika je samo, da se nekaj časa krči, nekaj časa pa razteguje, od česar je seveda odvisno to, v koliki meri jo občuti ljudstvo. Seveda je najbolj občutna takrat, kadar se razleze v vse plasti javnosti, kakor se je precej tudi pri nas.

V takem slučaju je gotovo potrebna zavora, zakaj parasitstvo prenaša življenja sposoben organizem samo toliko časa, dokler ne ogroža njegove eksistence. Potem pa se ta organizem, ako ima še kaj zdrave krvi, upre sam in pomeđe parasite. Zgodovina navaja dovolj takih primerov.

Korupcije tudi ne bo nihče omejil in zmanjšal, ako javnost sama ne bo sodelovala. Dokler se pod pritiskom razmer ne zbudijo pravni čut množice, da bodo same kontrolirale, ali se vrše zakoni tako, kakor so pisani, nam ni pričakovati zboljšanja, tem manj, ker nam politični voditelji, ki si prilastijo pravico pobijanja korupcije ne nudijo s svojim lastnim postopanjem nobenega jamstva za resnične večje uspehe na tem polju.

Med korupcijska dela ne spada samo zloraba uradne oblasti za denarne nagrade, pač pa tudi uradniška imenovanja in nameščanja, izvajanje agrarne reforme, eksploatacija gozdov in rudnikov, podeljevanje trgovskih, bančnih in obrtnih koncesij, dijaških štipendij itd. itd. na podlagi strankarskega pripadništva in ne strokovne sposobnosti, resnične potrebe in koristi splošnosti.

Menimo, da ni stranke, ki bi v tem pogledu ne grešila in največja krivda razširjenja korupcije pri nas izvira ravno odtod, da vodijo vse politične voditelje, kadar pridejo do izvrševanja javnih državnih poslov, izključno strankarski interesi.

Glavno zlo izvira pravzaprav od tukaj. Potom političnih strank so se vrinili v državno upravo ne samo na podrejena, temveč tudi na vodilna mesta, v mnogoštevilnih slučajih več ali manj nesposobni, od milosti političnih voditeljev odvisni ljudje, ki so morali že iz hvaležnosti za prejeta uslugo sukati zakone in njihova določila tako, kakor je to zahtevala korist njihovih zaščitnikov in ne tako, kakor je zahteval duh zakona in korist splošnosti.

Odvisnost tega uradništva od vsakokratne milosti političnih strank je potencirala korupcijo, koje izrastki imajo izvor v vojnih in prevratnih časih, do skrajnosti. Vprašamo, ali imamo stranko, ki bi ne bila sokriva?

Člani sedanje vlade ne sede prvič na ministrskih stolčkih, nekateri sede na njih že v drugič, tretjič in še večkrat. Imenovanja, ki jih je izvršila sedanja vlada v

državni upravi, nam v mnogih slučajih dokazujejo, da še nismo krenili s stare poti. In to je ravno vzrok, da ne verujemo v uspešnost boja proti korupciji, ki ga napoveduje sedanja vlada. Pezdir vidiš v očesu svojega bližnjega, bruna v lastnem pa ne!

Ni mogoče verjeti v resnično voljo za pobijanje korupcije, če odločujejo strankarski nagibi, ne pa načela nepristranosti. Vera bo popolna, kadar bo ljudstvo samo prisililo svoje politične voditelje, da bodo delali tudi tako, kakor govore, kadar bodo volilci toliko politično zavedni in izobraženi, da bodo znali upreti se samovolji teh političnih voditeljev, ločiti s strankarstvom zakrinkano osebno koristolovstvo od dela za splošne koristi, kadar bodo sodili delo po uspe-

lih ter dejanjih in ne po besedah.

Dokler tega ne bo, bo korupcija živela dalje pod raznimi krinkami, tudi pod krinko — boja proti korupciji. Kakor rečeno, iz navedenih vzrokov ne verujemo v uspešno omejitev korupcije. Razprava o korupciji v narodni skupščini nam bo sicer pokazala umazano perilo političnih voditeljev raznih strank, a pralo se bo to perilo s politično-strankarskim milom in bo zato tudi ostalo še naprej umazano in pravega uspeha pravzaprav ne bo. V tem boju ne bo ne zmagovalcev in ne premagancev, zakaj imeli bodo vsi prav.

Trezna, nepristranska javnost bo imela svojo zabavo in to bo edin pozitiven rezultat. Razvoj razmer bo pokazal, da imamo prav.

Pred zasedanjem narodne skupščine.

Dne 20. oktobra se sestane narodna skupščina k rednemu jesenskemu zasedanju. Poleg drugih zakonskih predlogov bo vlada predložila v tem zasedanju tudi novi državni proračun za prihodnje proračunsko leto. Vlada je novi državni proračun deloma že sestavila ter se ima proučiti še v ministrskem svetu.

Novi državni proračun bo za nas Slovence še posebno važnega pomena, ker bomo lahko iz njegovih postavk spoznali, v koliko so slovenski ministri v sedanji vladi poskrbeli za potrebe Slovenije in njenega prebivalstva.

Resnica je, da se v narodni skupščini pri razpravi o državnem proračunu morejo doseči marsikateri izpremembe v prid volilcev, ako vodijo poslanci pametno politiko, če so sploh sposobni za to, še večja resnica pa je, da more na veliko lažji način doseči ugodnosti za posamezne pokrajine in želje prebivalstva že pri sestavi proračuna stranka, ki je zastopana v vladi.

Jasno je, da pričakujemo z ozirom na to, ker je SLS v vladi močno zastopana, da bo prihodnji državni proračun glede na Slovenijo izraz želja njenega prebivalstva in da bo vsaj v glavnih potezah odgovarjal potrebam naše slovenske pokrajine.

Predvsem bo morala pokazati SLS pri sestavi državnega proračuna, za katero je soodgovorna, da smatra za resne zahteve, ki jih je stavila po svojih poslancih ob priliki prejšnjih proračunskih razprav. Res je sicer, da stavijo poslanci pri proračunskih razpravah dostikrat zahteve, o katerih naprej vedo, da ne bodo prodrle, in da jih stavijo dostikrat vsled demagoških nagibov. Ker pa je SLS vedno odklanjala očitke demagoštva, je pričakovati, da bo svoječasno stavljen zahteve v resnici uveljavila pri sestavi državnega proračuna.

Mi opozarjamo že danes na to, ker smatramo sestavo državnega proračuna kot izredno važno za raz-

voj našega državnega gospodarstva.

Državni proračun je zrelo delovne sposobnosti političnih voditeljev. Z njim se določa okvir državnega gospodarstva za celo leto, kakor tudi smernice tega gospodarstva za bodoče. V kolikor so postavke državnega proračuna prilagodene željam in potrebam posameznih pokrajin in skupnim koristim države, v toliko so vlada in poslanci tudi zadostili svoji dolžnosti napram splošnim potrebam.

SLS nima danes izgovora, da je brez moči. Po trditvah lastnih krogov je v narodni skupščini članica sigurne večine, v vladi pa ima v svojih rokah pet ministrstev, ki so za kulturo in gospodarski napredek našega naroda izredno važna. SLS se danes ne more več izgovarjati, da se nahaja v neugodnem političnem položaju. Mogoče se ji prilika, ki ji je danes dana, v političnem življenju ne bo nikoli več povrnila, radi česar je njena dolžnost, da jo izrabi v blagor slovenskega ljudstva, ako je za to sposobna.

Mi moremo samo reči, da bomo sodili delo voditeljev SLS po tem, kako bodo zavarovali koristi slovenskega ljudstva v državnem proračunu, ki ga sedaj sestavljajo. Sodili ga ne bomo sami mi, sodilo ga bo tudi ljudstvo, ki je doslej slepo zaupalo njihovim obljubam. Naj pokažejo, kaj znajo, da se bodo oprali očitka, da v šestih letih obstoja naše države niso ničesar storili.

Slovinci imamo v svojih rokah ministrstva za vere, za prosveto, za kmetijstvo, za agrarno reformo in za promet. Vsa ta ministrstva so za nas izredno važna. Že zadnjič smo povdarjali z ozirom na to, da sede v vladi štirje slovenski katoliški ministri, važnost sklepa konkordata z Vatikanom, danes naglašamo važnost rešitve gmotnega vprašanja one katoliške duhovščine, ki nima na razpolago dohodkov cerkvenih posestev. Dr. Korošec je katoliški duhovnik in minister za

popolnega učinka. Kot izvrstno gnojilo se priporoča po dosedanjih izkušnjah zmes Tomasove žindre in kalijeve soli ali pa kajnita. Tomasova žindra ji ugaja zaradi kalija. Če gnojimo vsako leto, lahko znižamo potrebno količino teh gnojil. V tem primeru vzamemo za 1 ha 300 kg Tomasove žindre in 150 kg kalijeve soli in za en mernik posetve 30 kg Tomasove žindre in 15 kg kalijeve soli. Umetna gnojila kaže raztrositi po prvem snegu, ki navadno skopni in potegne seboj raztrošena gnojila. Domačega gnoja imamo premalo za lucerno. Resnica je pa tudi, da nam domač gnoj močno pospešuje rast nevsječnih trav, ki izpodjedajo lucerno, če se med njo vgnezdijo. Lucerni je močno gnojiti posebno v drugem in tretjem letu, ko nam daje najboljše košnje. Čim več nam daje pridelka, bolj ji moramo gnojiti, da nam prehitro ne opeša. Ugodni uspehi gnojenja se ne kažejo samo pri lucerni, ampak tudi pri živini in pri boljšem gnoju, ki ga dobimo po tečnejši krmi.

g Trgatev na Štajerskem. Po nekaterih krajih ob štajerski meji je že končana vniska trgatev. Vinski mošt je po svoji kvaliteti zelo dober in vsebuje 18—19% sladkorja. Kvantitativno je trgatev daleč pod normalnimi drugimi trgatvami.

g Zmanjšanje izvoz pšenice. Izvoz pšenice v inozemstvo se je zelo poslabšal zaradi visokega tečaja dinarja. V prejšnjih letih se je izvažalo dnevno v inozemstvo približno 200 vagonov pšenice, letos pa komaj 20.

g Izvoz mleka v Avstrijo pred vsem za Dunaj znaša v zadnjem času na dan okoli 10 vagonov. V glavnem gre izvoz preko Čakoveca in Maribora. Za liter dobivajo proizvajalci 2 in pol dinarja.

g Povišanje ažijske. Finančni minister je odredil, da se z 2. oktobrom poviša ažijska še za 100 odstotkov. Sedaj znaša ažijska 1000 odst., tako da je osnovna carina povišana 11 krat in znaša sedaj razmerje 1:11 (doslej 1:10).

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v IV. četrtletju 1924.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij.

Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa (poleg podjetij, ki javno polagajo račune in družb z omejeno zavezo vsi obrati, katerih promet je presegal v letu 1923. vsi

g Produkcija sladkorja v Jugoslaviji. V Jugoslaviji je osem tvornic sladkorja, in sicer dve v Srbiji, tri v Vojvodini, ena v Baranji na državnem posestvu Belje, ena v Bosni in ena v Slavoniji. Lani so te tovarne izdelale skupaj 4063 vagonov sladkorja in sicer belgrajska 300, čuprijska 214, usorska 417, Belje 1275, Červenka v Vojvodini 1174, tvornica v Velikem Bečkerek 1318, v Novem Vrbasu 1181 in v Osijeku 1129 vagonov. Tvornice v Srbiji so izrabile samo 20 do 30 odst. svoje kapacitete, ostale pa okrog 75 odst. Produkcija sladkorja naših tvornic stalno raste zadnja štiri leta. Leta 1920—21. je znašal proizvod 2381 in leto kasneje 3376 vagonov. Letos so dobile tvornice približno 75.000 vagonov sladkorne repe, kar pomenja, da bo v jeseni znašala produkcija sladkorja v naših tvornicah približno 9 tisoč vagonov, tako da jih bo ostalo kakih 3000 za izvoz, seveda le tedaj, ako bodo tovarne v naši državi sposobne za predelavanje vse te repe.

g Izvoz našega tobaka. L. 1922. je izvozila Jugoslavija 320 vagonov tobaka, lansko leto 500 vagonov. Vrednost tega tobaka znaša okroglo 1 milijardo, 500.000.000 Din.

g Letina v sovjetski Rusiji. Posledice slabe letine v Rusiji letos sicer ne bodo tako katastrofalne kot lani, vendar pa je ogroženih 8.000.000 prebivalcev. Da se reši to prebivalstvo lakote, je morala vlada odobriti kredit za pomoč prizadetim krajem v znesku 70.000.000 rubljev. V to svrhu je morala črtati iz proračuna postavke za mnoge druge važne resorje in zvišati zemljiške davke v onih krajih, kjer se ni bati lakote.

g Dohodki naših carinarnic. Po uradni statistiki so znašali dohodki pri glavnih carinarnicah v naši državi leta 1923. vsega skupaj 1.698.092.218 Din. Največ dohodkov izkazuje zagrebška carinarnica in sicer 312.620.179 ali 18,4 odst., belgrajska z 247.827.698 (14 odst.), ljubljanska 138.018.765 (8,1 odst.), mariborska 126.829.251 (7,5 odst.) in subotička 114.648.304 (6,8 odst.).

so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1924. do 30. oktobra 1924. in hkrati predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene in rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

III. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra dospe v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1924. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjavati, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunavati poleg 8 odstotnih zamudnih obresti še za opomin 4-odst. terjanega zneska.

IV. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštete dne 15. oktobra 1924.

Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 8-odst. obresti in kot kazni še dvakratni znesek nepoložene takse.

RAZNOTEROSTI.

r Hiša, zgrajena v 6. urah. V Budimpešti je pred nekaj dnevi kazal arhitekt Fr. Foerster hišo z dvema sobama, kuhinjo in kopalnico, ki jo je zgradil v šestih urah. Hiša je sestavljena iz dvojnih železnih sten, ki so druga od druge izolirane; stene soobarvane z oljnato barvo in okrašene s stukturami. Hiše lahko v šestih urah ne postavijo, ampak tudi razdro. Hiša velja 3000 švicarskih frankov. Strokovnjaki so se o takih stavbah izrazili zelo laskavo.

r Sienkiewiczzeve slavnosti na Poljskem. Meseca oktobra prepeljejo iz Švice v Varšavo kosti velikega poljskega pisatelja Henrika Sienkiewicza in jih pokopljejo v katedrali sv. Jana. Cela Poljska se pripravlja k proslavi. Istočasno se je tudi v Pragi že sestal

komitet, ki ima namen prirediti spominsko proslavo poljskega genija.

r Urad za delavsko statistiko v Washingtonu sporoča, da so življenjske potrebščine v Chicagi za 72 odstotkov dražje, kot pred vojno. Kar je popreje n. pr. stalo 1 dolar, stane sedaj 1 dolar 72 centov. Delavske plače pa so znižane na one, ki so jih prejeli delavci l. 1920, ko je bila draginja največja. Sedaj pa, ko je začela draginja zopet rasti, so ostale plače znižane. Narasčujočo draginjo povzročajo predvsem razni borzni spekulant. Draginja se pridružuje še brezposelnost, tako, da mora delavec dati zadnje prihranke za prehrano.

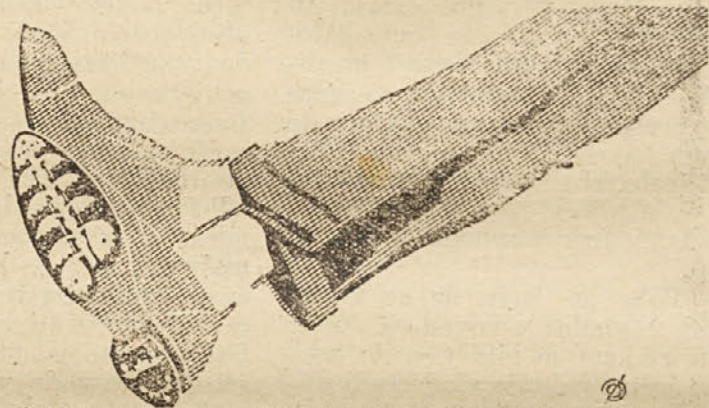
Tržne cene.

Živina. Na ljubljanskem živinskem sejmu l. t. m. se je za volovsko meso I. vrste plačevalo do 15 Din za kg, II. vrste do 13,50, III. pa do 12,50; krave, debele 12,50, klobasarice 7—9; teleta 16 do 17. Prašiči so bili večinoma majhni, plemenski 6—8 tednov stari in so jih prodajali od 250 Din dalje. — Na zagrebškem sejmu l. t. m. so bile nastopne cene za kg žive teže v dinarjih: voli I. vrste 14—14,50, II. 12,50—13,50, III. 10,50—11,50, teleta I. 20—21,50, II. 18 do 19; svinje domače pitane 22—23,50, sremske pitane 24,50—25; sremske zaklane svinje 28—28,50 za kg mrtve teže; ovce 7,50; koze za komad 100—200;

konji, za komad: tovarni I. vrste 8 do 10.000, II. 7—8000, III. 5500—6500, vozni I. 5—6000, II. 4500—6500, klavni 2,75 do 5 za kg žive teže.

Prešiči. Na mariborskem sejmu 3. t. m. so bile nastopne cene: prašički 5 do 6 tednov stari, za komad 87 Din do 200 Din, 7 do 9 tednov 225—300, 3 do 4 mesece 325—500; svinje 5 do 7 mesecev 700—750, 8 do 10 mesecev 825—950, eno leto stare 1250—1625; živa teža za kg 16,25—18,75, mrtva teža 23,75—27,50.

Krma. Zagrebške cene preteklega tedna za q: detelja navadna 125—169, lucerna 125—150, otava 115—150, seno I. vrste 113—125, II. 85—100, slama 75—125 dinarjev.

Palma kaučuk pete in podplati

omogočajo elastični, tihi hod, štedijo Vaše noge in Vašo obutev ter so trpežnejši nego usnje.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika.«
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnikova nasl. v Ljubljani.

KAR NE VEŠ, VPRAŠAJ

Univerzalni Informativni Biro
„ARGUS“
Knez Mihailova ul. 35. — Tel. 6-25
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka.)

Ceneno češko perje!

1 kg sivoga opuljenega perja 70 Din, na pol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. —

Posiljave carine prosto, proti povzetju od 300 Din naprej poštnine prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in nevsече vzame nazaj. — Naročila samo na Benedikt Sachsel, Lobež št. 73 kot Plizna, Češkoslovaška. — Poštne pošiljke grede iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Izšla je **BLASNIKOVA**

VELIKA PRATIKA

za navadno leto **1925** ki ima 365 dni.

„Velika Pratika“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštevan že od naših pradedov.

Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnikova naslednikih
tiskarna in litografični zavod
Ljubljana, Breg štev. 12.

Priporoča se **mizarstvo**

ERMAN & ARHAR

St. Vid, nad Ljubljano 4.

za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalna zaloga pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke! Delo solidno!

Načrti in proračuni brezplačno.

PISALNE STROJE

najcenejše v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev

LUDOVIK BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, I.

Barvne trakove, karbon-papir-indigo, ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.